

ЛІНГВОПРАГМАТИЧНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ САТИРИЧНИХ МЕТОДІВ У БРИТАНСЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

Юрчишин В. М.

асистент, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

<https://orcid.org/0000-0001-8481-1174>

Стаття присвячена дослідженню лінгвопрагматичних засобів реалізації сатиричних методів у британському медійному дискурсі. Матеріалом дослідження стали статті британського сатиричного журналу Private Eye за 2019-2020рр. Метою дослідження є визначення лінгвопрагматичних засобів реалізації сатиричних методів у британському медіадискурсі в межах дискурсивного підходу до визначення сатири. Актуальність дослідження сатири зумовлена необхідністю отримання поглиблених знань про сатиричні методи у британському медійному дискурсі. В ході дослідження застосувалися методи дискурс-аналізу та функціонально-прагматичний аналіз. На основі дискурсивного підходу до визначення сатири, визначено суть поняття «сатиричні методи» за методологією П. Сімсона та виділено дві категорії сатиричних методів - метафоричний сатиричний метод та метонімічний сатиричний метод. Окреслено основні техніки текстової організації в межах метафоричного та метонімічного сатиричних методів, зокрема, визначено, що метафоричний метод реалізується за допомогою інтертекстуальності, в основі якої лежить принцип поєднання різних концептуальних доменів. Встановлено, що до інтертекстуальних засобів реалізації метафоричного сатиричного методу належать трансформовані цитати, алюзії, стилізації, пастиш, та прецедентні феномени. Метонімічний сатиричний метод охоплює техніки сатурації, атенуації та заперечення. Визначено, що сатурація реалізується за допомогою повторів, стилістичної несумісності, використання високого стилю мови та термінології, жаргонізмів, сленгу та навіть вульгаризмів. До лінгвістичних засобів атенуації відносимо недокодування, евфемізми, літоти та перифраз. Засобами реалізації техніки заперечення виступають неозначені займенники, заперечна частка «not», прислівник «never» та лексеми, які імплікують заперечення. Перспективами подальших розвідок є дослідження співвідношення між об'єктом сатири та прототипними лінгвопрагматичними засобами реалізації сатиричних методів у британському медіадискурсі.

Ключові слова: сатира, сатиричні методи, метафоричний сатиричний метод, метонімічний сатиричний метод, інтертекстуальність, сатурація, атенуація, заперечення.

LINGUAPRAGMATIC MEANS OF SATIRICAL METHODS REALISATION IN BRITISH MEDIA DISCOURSE

Vita Yurchyshyn

teaching assistant, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

The article investigates linguopragmatic means of satirical methods realisation in British media discourse. The material for the research includes texts from British satirical magazine Private Eye (2019-2020). The aim of the survey is to establish linguopragmatic means of realisation of satirical methods in British media discourse within the framework of discursive approach to satire. To achieve the aim, we turned to the method of discourse analysis and functional pragmatic analysis. In terms of discursive approach to satire suggested by P. Simpson this article singles out two categories of satirical methods – metaphoric satirical method and metonymic satirical method. The study argues that metaphoric satirical method is realized with the help of intertextuality which presupposes overlapping of different domains. The article establishes that metaphoric satirical method is realized through the following intertextual figures: transformed quotation, allusion, calque, pastiche and precedent-related phenomena. The metonymic satirical method embraces stylistic techniques of

saturation, attenuation and negation. The research claims that saturation is accomplished by means of repetitions, stylistic inconsistencies, abundance of academic style and terms, jargons, slang expressions and even vulgarisms. Linguistic means of attenuation include undercoding, euphemisms, litotes and paraphrasing. Means of negation embrace indefinite pronouns, the negative particle "not", the adverb "never" and the lexemes which imply negation. Further research in this direction could be done in the investigation of correlation between satirical targets and prototypical linguopragmatic means of satirical methods realization in British media discourse.

Key words: *satire, satirical method, metaphoric satirical method, metonymic satirical method, intertextuality, saturation, attenuation, negation.*

Вступ. Лінгвопрагматичні засоби створення гумористичного ефекту були об'єктом дослідження багатьох лінгвістів (Блинова (2021), Кульчицька (2017), Самохіна (2010), Харченко (2014), Шонь (2009)) однак, сатира як один із засобів вираження комічного у медіадискурсі була дискримінована у цьому відношенні, адже теоретики гумору в основному зосереджували свою увагу на вивченні гумору, жартів, анекдотів та іронії. Актуальність дослідження сатири зумовлена необхідністю отримання нових знань про сатиричні методи, використані журналістами-сатириками для реалізації критичного потенціалу сатири. Матеріалом дослідження стали статті британського сатиричного журналу *Private Eye* за 2019-2020 роки.

Сатира виступає засобом «непрямого вираження соціальної та політичної критики негативних явищ, вад і недоліків у різних сферах індивідуального, суспільного та політичного життя» (Юрчишин, 2021: 233), де сміх виступає «зброєю, яка робить погане смішним» (Зикун, 2016, : 43). В межах дискурсивного підходу до визначення сатири ми послуговуємося визначенням сатири, запропонованим П. Сімпсоном, згідно якого, сатира – це дискурсивна взаємодія між її трьома учасниками – сатириком, реципієнтом сатири та об'єктом сатири (Simpson, 2003: 8), при цьому об'єктом сатири є нівелювання та маніпуляція суспільними та особистими цінностями, певними нормами поведінки та принципами (Юрчишин, 2020: 206).

В рамках лінгвістичних характеристик сатиричний текст функціонує через інстанціювання *прайму* та *діалектичного* елементів сатири, які є двома опозиційними дискурсивними слотами в організації сатиричного тексту (Simpson, 2003, Юрчишин, 2021). *Прайм* активує попередні гіпотетичні чи реальні події, які могли мати форму якогось конкретного висловлення, тексту, іншого жанру чи якогось певного дискурсивного стилю. *Діалектичний* елемент, який реалізується за допомогою інконгруентності, діє як обмануте очікування у дискурсі та допомагає реципієнту сатири виявити сатиричні інтенції автора та побачити парадокс, тобто невідповідність між ідеальним та актуальним станом речей (Simpson, 2003: 93).

Метою нашого дослідження є визначення лінгвопрагматичних засобів реалізації сатиричних методів в межах дискурсивного підходу до визначення сатири. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання: 1) визначити суть поняття «сатиричні методи» за методологією П. Сімпсона; 2) окреслити техніки текстової організації в межах метафоричного та метонімічного

сатиричних методів; 3) охарактеризувати лінгвопрагматичні засоби реалізації метафоричного та метонімічного сатиричних методів у британському медіадискурсі.

Методи дослідження. Для окреслення лінгвопрагматичних засобів реалізації сатиричних методів в межах дискурсивного підходу ми звернулися до методології П. Сімпсона, який визначив *сатиричні методи* як набір лінгвальних засобів, які автор використовує для створення *прайму* та *діалектичного* елементів сатиричного тексту. П. Сімпсон поділяє *сатиричні методи* на 2 категорії: *метонімічний сатиричний метод* та *метафоричний сатиричний метод*, де поняття «метафора» та «метонімія» використовуються як аналогії для позначення організаційного обрамлення інтердискурсивних та інтрадискурсивних наборів стратегій формування сатиричного дискурсу (Simpson, 2003: 128). Основні принципи метафори та метонімії діють як структурні рамки організації сатиричного дискурсу, де метафора та метонімія слугують як мета-терміни, використані для організації та класифікації конкретних технік текстової організації в межах загальної схеми організації дискурсу. Певні прийоми, які використовуються для формування *прайму* сатири класифікують як метафоричні тому, що вони «охоплюють накладання чи злиття різних концептуальних доменів» (Simpson, 2003: 128). При цьому, ми не розглядаємо метафору як просто видозмінену передачу буквально вираженої думки, а, слідом за Я. Бистровим, вважаємо її «важливими засобами для інтерпретації дійсності і розуміння нових понять за допомогою знань людини» (Бистров, 2013: 159). Тобто, ми розглядаємо метафору як базову схему, за допомогою якої людина концептуалізує свій досвід та зовнішній світ. У той же час, інші прийоми, які використовуються для утворення діалектичного компонента сатиричного дискурсу відносяться до метонімічної категорії тому, що «опозиційна іронія, яку вони утворюють, є результатом операцій, виконаних в межах одного концептуального домена». (Simpson, 2003: 128). Отже, метафора та метонімія розглядаються як системи концептуального перенесення, які концептуалізують механізми лінгвопрагматичних технік, використаних сатириком для формування *прайму* та *діалектичного* елемента сатири.

Результати та обговорення. *Метафоричний сатиричний метод.* Апеляція до метафори, як ключового терміна, використаного для обрамлення механізмів міжтекстової взаємодії у сатири ґрунтується на таких двох функціях метафор у дискурсі: а) можливість зрозуміти абстрактні сутності через досвід фізичного існування, «формуючи тимчасові асоціативні зв'язки» (Сабадаш (Плисак), 2015: 269) між двома концептуальними доменами – цільовим доменом (концептосферою джерела) і вихідним доменом (концептосферою цілі); б) здатність метафори забезпечити когеренцію тексту (Огуй, 2011: 3). П. Сімпсон класифікує метафоричний метод на три підвиди: *блендинг* (blending), *поєднання* (merging) та *інтердискурсивність* (interdiscursivity) (Simpson, 2003: 9). Ми ж вважаємо, що метафоричний метод не потребує подальшої класифікації на підвиди, адже всі три терміни позначають процеси діалогізму різних структурних елементів, які в результаті взаємодії утворюють новий елемент – *прайм*. Тому, ми

вважаємо, що для позначення мовних процесів, які мають метафоричну природу, доцільно використати термін інтертекстуальність, який, будучи ширшим за поняття інтердискурсивність, включає процеси поєднання та злиття різних концептуальних доменів, де «інтертекстуальні референції можуть виступати як вихідні домени для метафоричного обрамлення в медіа текстах» (Великорода, 2019: 32).

В межах метафоричного сатиричного методу ми виділяємо наступні засоби інтертекстуальності, які беруть участь в утворенні *прайму* сатири: *алюзія, пародія, пастиш, прецедентні феномени (прецедентні імена, прецедентні вислови, прецедентні тексти), стилізація, а також трансформована цитата*.

Розглянемо, до прикладу, наступну статтю, яка вийшла друком після того, як стало відомо про наміри найбагатшої людини Великобританії Джеймса Реткліффа (James Ratcliffe), який був прихильником виходу Великобританії із Європейського Союзу, переїхати працювати до Монако з метою економії 4 млрд. доларів на податках. В межах цієї статті автор звертався до таких засобів інтертекстуальності: *алюзія, прецедентні феномени, стилізація та трансформовані цитати*.

Ratcliffe leaves sinking ship

by Our Maritime Staff Tim Shipshape

Billionaire rat, Sir James Ratcliffe, last night admitted that he was making plans to desert the RMS Brexitanic and swim to Monaco. “It’s purely a business matter,” said the entrepreneur rodent, “and not because I want to avoid paying tax or going down with the Brexitanic.” Asked why he had constantly maintained that the Brexitanic was “unsinkable” and destined to “sail into the sunlit uplands”, he replied, “I was advised by top vermin accountants, PriceWaterlogged, that jumping off the ship and scuttling off to Monaco was fiscally prudent and would in no way make me look like a total rat.”

Sir James Ratcliffe was recently knighted in acknowledgement of his classic “rats-to-riches story”. Sir James concluded, “I still have a lot of confidence in the Brexitanic, but sadly it’s every rat for himself” (cont. 2094) (PE, 22 February – 7 March 2019: 27)

Ця стаття написана у стилі серйозної журналістської статті із дотриманням базових норм написання журналістських заміток у газеті, зокрема, тут присутній заголовок статті та два сателітні абзаци із цитатами слів людини, діяльність якої є предметом статті, а також зазначено автора статті та вказано на нібито продовження статті на одній із наступних сторінок газети (*cont. 2094*). Це дотримання базових журналістських правил є прикладом *стилізації*.

У цій статті сатирик використовує такий вид метафори як *персоніфікація*, зображуючи мільярдера Дж. Реткліффа щуром (***billionaire rat, a total rat, entrepreneur rodent, rats-to-riches***). Апеляція до такого типу метафори дозволяє автору імпліцитно перенести загальноприйняті негативні асоціації пов’язані із цим гризуном, такі як злобність, нечистотність і, звичайно ж, вміння виживати в складних польових умовах, на образ мільярдера. Більше того, сатирик в цій конкретній ситуації формує *прайм* елемент сатири на основі загальновідомої ідіоми ***“like rats fleeing a sinking ship”***, яка вживається по відношенню до

ненадійних, не вартих довіри людей, які першими втікатимуть. у складній ситуації.

Окрім того, сатирик звертається до трансформованого прецедентного імені ***Brexitanic (Brexit + Titanic)*** як вихідного домена для формування концептуальної метафори BREXIT IS A SINKING SHIP, яка допомагає реципієнту сатири зрозуміти критичне ставлення сатирика до самої ідеї Виходу Британії із ЄС. Апеляція до прецедентного імені із широким спектром трагічних асоціацій дає можливість сатирику значно розширити ряд імплікацій, які характеризують ситуацію навколо Виходу Великобританії із ЄС та сформувати імплікатуру (*вихід Британії із ЄС матиме трагічні наслідки*) із підсиленням трагікомічним ефектом, реалізованим за допомогою біблійних алюзій ***“sail into the sunlit uplands”*** та за допомогою оксиморону ***the “unsinkable” Brexitanic***.

Для формування довершеного сатиричного образу Дж. Реткліфа як щура, який втікає із тонучого корабля, автор задіює й інші трансформовані прецедентні висловлювання для утворення на їх основі каламбурів (*rats-to-riches (rags-to-riches), it's every rat for himself (every man for himself, PriceWaterlogged (PricewaterhouseCoopers))*), які допомагають автору підсилити критичне ставлення сатирика до об'єкта сатири, створюючи при цьому комічний ефект.

Використання трансформованої цитати самого Дж. Реткліфа стосовно мотивів його планів переведення бізнесу (***“I still have a lot of confidence in the Brexitanic, but sadly it's every rat for himself”***) робить ехо-висловлення максимально очевидним для реципієнта сатири і, в той же час, підсилює персоніфікований образ Дж. Реткліфа, як щура, який першим відчув небезпеку і одразу готовий тікати до іншої країни.

Отже, в цій статті поєднання та блендинг виступають тільки складовим елементом формування сатиричного *прайму* за допомогою інтертекстуальності, яка «функціонує за емблематичними схемами», формуючи «образну «вторинність» (Солецький, 2018: 327), яка допомагає сатирику створити образи, які зможуть підкреслити ті риси характеру об'єктів сатири, які виступають тригером сатиричної критики.

Принципово важливим у функціонуванні *прайм*-елемента у межах сатиричного тексту є перестановка або дислокація у дискурсі мовця чи джерела висловлення, таким чином, що справжній творець прецедентного тексту, адаптованого у сатиричному дискурсі, є завуальованим. Тобто, сатира не просто повторює попереднє висловлення, текст чи дискурс, вона повторно контекстуалізує первинну ідею, розміщуючи її у новому дискурсивному контексті.

Розглянемо, наприклад, статтю

UKRAINE KRONIKLE

COMEDIAN TO BECOME NEXT BRITISH PM

by Our Man in London Frasier U. Krane

A BURLY, shaggy-haired stand-up comedian, known as Bojo, is to become the next British prime minister, I can reveal.

Bojo (real name Boris McTurdface), who came to fame when appearing on TV comedy shows, has made no secret of his ambition to replace the now discredited Theresa May and is increasingly popular with disgruntled Tory voters.

As a gaffe-prone clown, Bojo recently starred as a bungling Foreign Secretary adept at shooting himself in the foot. Now Tory voters have decided to favour the clumsy comic over the other less colourful contenders, putting him in charge of the country. "Our politics have become a farce," said one typical Bojo fan, "so what better than to elect a clown as PM?" (PE, 3 May – 16 May 2019:31)

Ця стаття має всі орфографічні, граматичні та стилістичні ознаки статті, яка могла б бути надрукована у будь-якій серйозній газеті. Тут присутні заголовок, надрукований відповідним шрифтом, ввідний абзац та чотири сателітні абзаци. Граматична структура заголовка та ввідного абзацу відповідає всім канонам серйозного видання. Сатирик навіть вказав видання, в якому нібито була надрукована дана стаття. Проте, цей текст не є серйозною журналістською статтею. Це є свого роду *пародія*, приклад «ехо-дискурсу» побудованого за шаблоном іншого виду дискурсу, адже навіть назва неіснуючого українського видання написана із лексичними помилками. Більше того, жанр, відголоски якого присутні у даній статті, є опосередкованим метатекстом, що означає, що наш сатиричний текст, ані імпліцитно не апелює до нього через алюзію, ані експліцитно – через цитування. Тобто шаблон для написання цього сатиричного тексту діє як опосередкований інтертекст, який Дж. Лемке називав третім текстом (Лемке, 1985; 276-279). Хоча цьому інтертексту може бути властива подібність із реальним дискурсом, він по-суті є абстрактним сегментом, який діє як інтерсеміотична система, яка з'єднує взаємонезв'язані дискурси, але без прямого посилання на них (Simpson, 2003:80).

Розглядаючи цю статтю в контексті концептуальної метафори, вважаємо, що *прайм* цієї сатиричної статті, який П. Сімпсон називає «інтертекстуальною медіацією» утворюється в результаті накладання різних доменів ЦИРК та ПОЛІТИКА, переданих за допомогою взаємно переплетених відгуків преси на обрання комедійного актора президентом України та намірів Б. Джонсона стати прем'єр-міністром Великої Британії. При цьому, вихідним доменом виступає глузлива риторика західної преси стосовно обрання президентом України коміка, а цільовим доменом є оголошені наміри Консервативної партії делегувати Б. Джонсона на посаду прем'єр-міністра.

Першим відсиланням до результатів виборів в Україні є каламбур, який автор використав для вказання імені автора статті (*by Our Man in London Frasier U. Krane*). Цей каламбур виконує дві важливі прагматичні функції у цій сатиричній статті, адже, окрім того, що він виступає одним із лексико-графічних засобів пародії на серйозну журналістську статтю, він також є остенсивним стимулом, який допомагає реципієнту сатири впізнати відсилання до України, тим самим допомагаючи вказати на імпліцитно виражені значення, які хотів передати сатирик. Загалом, увесь зміст статті «пронизаний» відлунням глузливої риторики світових медіа стосовно результатів виборів президента України та абсурдності ідеї обрання Б. Джонсона прем'єр-міністром Великої Британії (*stand-up comedian*

*is to become the next British prime minister, **who came to fame when appearing on TV comedy shows** As a **gaffe-prone clown**, **Bojo recently starred as a bungling Foreign Secretary adept at shooting himself in the foot**, to favour **the clumsy comic** over the other **less colourful contenders**, "**Our politics have become a farce**," said one typical Bojo fan, "**so what better than to elect a clown as PM?**")*

Отже, метафоричний сатиричний метод, який використовується сатириком для формування *прайм*-елемента сатири реалізується за допомогою інтертекстуальності, в основі якої лежить принцип поєднання та змішування різних концептуальних доменів, тобто сатиричному дискурсу характерний діалогізм, який реалізується за допомогою апеляції до алюзій, пародії, стилізації, трансформованих цитат та прецедентних феноменів, які завдяки широкому функціональному спектру здатні підсилити відголоски попередніх текстів.

Метонімічний сатиричний метод за П. Сімпсоном, включає всі стилістичні прийоми в межах одного концептуального домена, які використовуються для формування *діалектичного* елемента сатиричного тексту. Ці сатиричні прийоми включають *сатурацію* або *насичення* (saturation), *приміщення* (attenuated focalization), та *заперечення* (negation) (Simpson, 2003: 9)

Термін *сатурація* слугує для позначення метонімічного прийому утворення сатири, суть якого полягає у «насиченні», збільшенні певної ознаки чи властивості в межах одного домена. Це є певний тип трансформації «частинки цілого» за допомогою насичення чи перебільшення (Simpson, 2003: 128-130). Сатурація формує діалектичний елемент за допомогою перебільшення встановленого *праймом* сприйняття елементів.

Розглянемо, до прикладу, наступну сатиричну статтю:

WHEN AN AMERICAN WINS AN OSCAR

"I was put on this earth with a God-given talent which would propel me to greatness. My whole life has built towards this moment when I could share my genius with a grateful world. I LOVE THAT YOU ALL LOVE ME. LOOK AT ME, MA-TOP OF THE WORLD!" (BAND STRIKES UP AS ACTOR SALUTES CROWD)

WHEN A BRIT WINS AN OSCAR

"Gee golly gumdrops... whizzer and chips... is this a mistake?... cor blimey, alright me old China, give us a snog.... no, this must be a mistake... crumbs... knock down finger... this IS a mistake, rhubarb and custard... put a brew on... toodle pip... goodness me, mother, I've come over all peculiar..." (BAND ORDERED TO STRIKE UP AND DROWN OUT ACTOR) (PE, 8 March – 21 March 2019: 31)

Об'єктом сатири тут виступає самовпевненість американських акторів та невпевненість у собі й «простакуватість» британських знаменитостей. *Прайм*-елемент сатири побудований на основі цитат типових промов акторів американського та британського походження під час церемонії вручення кінопремії Оскар. Однак, важливо те, що в цій статті не використовуються правдиві цитати будь-кого із реальних акторів, сатирик написав свої цілком вигадані тексти, використовуючи стильові та лексико-граматичні структури, притаманні типовим промовама, тобто *прайм* – це інтертекстуальна медіація.

Для створення діалектичного елемента, який передає критичне ставлення до ехо-висловлення, сатирик використовує *сатурацію*, для того, щоб підкреслити завелику самовпевненість американців та невпевненість у собі і занижену самооцінку британців. Лексико-граматичними засобами *сатурації* самовпевненості та пихатості американських акторів виступають лексеми лексико-семантичного поля – “*успішний геній*” (*God-given talent, share my genius, propel to greatness, top of the world, all love me*), а також повтори займенників першої особи однини (*I was put on the Earth, propel me to greatness, My whole life, I could share, I love, you love me, look at me*), які сатурують его людини. В той же час для перебільшення заниженої самооцінки британських акторів, сатирик використовує повтори фрази “*це мабуть помилка*” (*is this a mistake, no, this must be a mistake, this IS a mistake*), яка гіпертрофує невпевненість у своїх силах та показує, що людина не вірить у можливу перемогу. Використання сленгу, розмовної лексики та багаторазове повторення різноманітних синонімічних вигуків (*gee, golly, cor blimey, give me a snog, toodle pip, rhubarb and custard, put a brew on*) показує неготовність до такого повороту подій. Сатурація відіграє важливу прагматичну роль, адже перебільшуючи окремі вади, роблячи їх більш помітними та неприйнятними, сатирик дистанціюється від референта, тобто сатурація породжує зневагу до референта. Саме так реалізується критичне ставлення сатирика до об’єкта сатири (Simpson, 2003: 133).

Серед вербальних прийомів *сатурації* одними із найпоширеніших є *повтори, стилістична несумісність, апеляція до високого стилю мови та термінології, розмовна мова, жаргонізми, сленги та навіть вульгаризми:*

Повтори:

THE LABOUR PARTY

An apology for the apology for apologising too much over the accusations of anti-Semitism

WE WOULD like to say that we are very sorry for being sorry about being too sorry about the anti-Semitism and realise that this was in fact anti-anti-Semitism which was unacceptable from a party which is committed to anti-anti-anti-Semitism and honestly you can't win with some people can you no offence (cont. p94) (PE, 8 March – 21 March 2019: 25)

Розмовний стиль та жаргонізми: *JEFF BEZOS Dontchaluvhim?! OK, he's ditched his wife and asked Alexa for a divorce!?!?! (That's the virtual assistant, stooped!?!) Who wouldn't, if you were the world's richest and therefore most attractive nerd?!?! Good luck to you, Bonker Bezos, and to your good glamorous gal from the land of guacamole!?! The geeks shall inherit the earth – well, half of it, anyway, since the rest goes to the ex!?!??... (PE, 25 January – 7 Feb 2019: 27)*

Розмовний стиль та вульгаризми: *...Mr Halfcock Hey, tosspots! I speak in a language that young pupils understand. Fuck business? I say Fuck, Fuck business! Yeah! Cos that's the kind of guy I am. I get shit done. In fact? Shit's my middle name. Cock! That's half my name ! Slogan: Fuck, Shit, Cock! (PE, 14 June – 27 June 2019: 26)*

Високий стиль: ...Edinburgh city council says it wants to create a “vibrant area with a world class street environment” with plaza areas and a dedicated cycle way. The New Town’s dignified architecture is still redolent of the Enlightenment, classical culture and the Romantic Movement....

Much of the splendid character of the New Town comes from the overall proportions of its streets. Everything is in scale; the length and width of the streets and the proportions of the flanking buildings have been carefully considered and calculated, based on classical measurements, geometry and artistic conventions ...The New Town’s residents are also concerned about the impact on locals of increasing the number of potentially loud “vibrant” outdoor events in the street. (PE, 8 March – 21 March 2019: 21)

Отже, сатурація як сатиричний метод утворення діалогічного елемента сатири реалізується за допомогою повторів, лексичної, граматичної та стильової несумісності, які сатурують певні характерні ознаки об’єкта сатири, гіпертрофуючи їх для того, щоб зробити їх більш помітними для читача, який, звертаючись до фонових знань, побачить невідповідність і зможе розпізнати дисоціативне ставлення сатирика.

Атенуація (применшення) на відміну від сатурації, яка по-суті означає більшу кількість чогось, применшує ознаки предмета. Применшення здійснюється за допомогою “недокодування” (undercoding) (Simpson, 2003: 131). Применшуючи значимість предмета, термін *атенуація* виступає як загальне поняття, яке охоплює всі стилістичні засоби применшення якості предмета чи явища, серед яких найпоширенішими є *недокодування, літоти, перифраз та евфемізми*.

Розглянемо, наприклад, наступну статтю:

Daily Mail, Friday 10, 2020

Child is much taller than it used to be when it was a baby

IN A world exclusive for the Daily Mail, it can be revealed that a six-year-old child has increased in size dramatically since the last time it was photographed in a similar position, three years ago.

The exact details of how the child gained the extra height are not known. But now, by whatever means he’s accomplished it, the child is substantially taller (if positioned vertically) or longer (if horizontally).

What does this mean? An expert told the Mail, “What this means is that the child is now truly a child, instead of being a baby.”

On other pages:

How much taller could child get if he grows at this rate for a hundred years?

How you can make your child grow like this other child

16 pages of further photos of this slightly larger child (PE, 10 January – 23 January 2020: 28)

Праймом цієї статті є інтертекст стилізований під класичну таблоїдну статтю присвячену життю знаменитостей із всіма структурними елементами газетної статті – заголовком, ввідним абзацом, сателітними абзацами та навіть анонсами інших статей на аналогічну тематику. Для підсилення ехо-висловлення рядової

статті жовтої преси сатирик також зазначає назву газети і дату виходу статті (*Daily Mail, Friday 10, 2020*). Вся стаття пронизана ехо-висловленнями типового змісту статті такого формату (*world exclusive for the Daily Mail, exact details, What does this mean? An expert told the Mail...*) із включенням думок експертів на тему статті та навіть у супроводі фото королівської сім'ї.

Однак, автор вводить *діалектичний елемент* вже у заголовку статті, який написаний у формі констатації загальновідомого факту про те, що дитина є вищою за немовля (*child is much taller than it used to be when it was a baby*), тим самим натякаючи на те, що насправді немає підстав присвячувати цілу статтю факту росту принца Джорджа, адже він нічим не відрізняється від будь-якої звичайної дитини, яка з кожним роком росте і розвивається. Серед лінгвопрагматичних засобів реалізації методу *атенуації* у межах цієї статті варто зазначити *недокодування*, коли сатирик навмисне уникає вживання імені королівського онука, а замість нього вживає лексему *child*. Таке недокодування виступає остенсивним стимулом, який у поєднанні із контекстуальним ресурсом А – фонові знання про світ (Юрчишин, 2020: 107) дозволяє реципієнту сатири вивести додаткові імплікації про те, що принц Джордж є звичайною дитиною, яка росте і розвивається, як й інші діти. Більше того, сатирик всіляко уникає лексеми *grow*, вживаючи замість неї словникову дефініцію дієслова *grow* (*grow – to increase in amount, size or strength*) (LDOCE online). Абсурдність перетворювати тривіальний процес росту дитини на предмет статті підсилюється також за допомогою апеляції до академічного стилю для пояснення тривіальних повсякденних процесів в організмі дитини (*gain extra height, he accomplished it, substantially taller*). Обрамленням абсурдності виступає звернення журналіста до думки так званого експерта, який мав би надати якесь пояснення очевидному природньому процесу росту (*An expert told the Mail, “What this means is that the child is now truly a child, instead of being a baby”*). Завершення цієї статті анонсами наступних статей на таку ж тему підкреслює систематичність процесу «роздування» новин із нічого, тобто сатирик не просто критикує одиночний випадок написання статті про членів королівської сім'ї без жодних підстав, він натякає на те, що жовта преса вже не є прикладом серйозної журналістики, завданням якої є інформування громадян про важливі соціально-політичні події.

Отже, в цій статті сатирик формує *діалектичний елемент* за допомогою сатиричного методу *атенуації*, який вказує на зміщення пріоритетності журналістики із об'єктивного інформування читачів про важливі події до перебільшеного висвітлення тривіальних псевдо-сенсації.

Серед лінгвопрагматичних засобів реалізації методу *атенуації* є *евфемізми*, які сатирик використовує замість вживання звичних термінів, які позначають суть та наслідки складних суспільно-політичних явищ. Зокрема, у наступній статті сатирик формує *діалектичний елемент* за допомогою *атенуації* смерті під час війни використовуючи виділені евфемізми:

People die in wars -Trump's amazing new discovery
by Our Foreign Affairs Staff Phil Graves

THE President of the United States, Mr Donald Trump, yesterday took action to narrowly avert the end of the world. Mr Trump had given the order to “obliterate Iran” when he was made aware of fresh intelligence which radically changed his view.

The President was told by high-level Pentagon officials that there was a strong likelihood that dropping bombs on other countries might result in fatalities amongst the populations of those countries.

Five-star Generals and military experts informed him that high explosives, when detonated in the vicinity of human beings, often had the unfortunate side effect of reducing the victims’ life expectancy to zero.

“Not many people know this,” tweeted the President, “but the fact is that folks stop living if they’re killed.” The President added, “I have also been made aware that the so-called Pope is Catholic, and that bears do their business in the wood. The mainstream media don’t tell you that.

#failinglosersMSM (PE, 28 June – 11 July 2019: 27)

У цій статті автор реалізує метод атенуації за допомогою евфемізмів на позначення суті та наслідків війни, називаючи жертв війни побічними ефектами (*unfortunate side effects*), замінюючи лексему *death* на евфемізм *reducing the victims’ life expectancy to zero*, а лексему *die* на евфемізм *stop living*. Сатирик також створює інконгруентність, використовуючи літоту *not many people know* та перелічуючи загальновідомі факти, такі як визначення процесу смерті чи зазначення того факту, що папа Римський є католиком.

Отже, атенуація як сатиричний засіб, який реалізується за допомогою уникнення лексичного кодування, евфемізмів, літот та стилістичної невідповідності виконує важливу прагматичну функцію, адже не вживаючи звичні терміни для позначення процесів життєдіяльності, які мають повсякденний характер, автор дистанціюється від тенденцій медіа перетворювати журналістику із об’єктивного висвітлення нещодавніх подій на штучне створення новин про відомих людей.

Заперечення – це елемент значення речення, який вказує, що «зв’язок, встановлений між компонентами речення, який, на думку мовця, реально не існує або те, що відповідне стверджувальне речення заперечується мовцем як неправдиве» (Швайко, 2014: 275). П. Сімпсон стверджує, що «заперечення виступає як свого роду реакція на ствердження, яка спрямовує реципієнта сатири до антитези, закодованої у заперечному реченні у процесі пошуку синтезу. Саме за допомогою техніки заперечення сатиричне «дзеркало» може відобразити той самий концептуальний домен, але із вивіротної сторони, це є свого роду «допельгангер» (темна сторона) дискурсу» (Simpson, 2003: 139) Заперечення відіграє важливу прагматичну роль, адже «деякі структури із негативним значенням іноді використовуються для того, щоб вказати на невідповідності між передбачуваними очікуваннями та фактами» (Bystrov, Petryna, Matton, 2018:20).

Лексико-граматичними засобами заперечення виступають речення із часткою *not*, сполучники *neither* разом із часткою *not*, займенники *nothing, nobody, nowhere, none*, прислівник *never*, а також умовні речення III типу.

Розглянемо, до прикладу, наступну статтю, написану напередодні тридцятої річниці «Різанина на площі Тяньаньмень».

30 YEARS NO, WE REMEMBER T-DAY

*It was exactly 30 years ago today that **nothing** at all happened and all across China we are remembering the events that **didn't** occur, particularly in Tiananmen Square.*

*Everyone can remember where they were when **nothing** happened, and how they felt when **no one** died, when tanks **didn't** roll through the streets and a man with shopping bags **didn't** stand in front of a row of tanks in defiance of an autocratic government's clampdown. We will **never** remember what they did for freedom, and the sacrifices they **didn't** make for the next generation. You only have to look on the Chinese internet search engine "Poodle" to see evidence of the **lack of** events as they **failed to** unfold back in 1989, or rather **never**. It's a proud day for the people of China, but **not** a sad one, because, as we've said before, there's **nothing** to be sad about, **unless** you're reading some fake news on an imperialist website, in which case you're going to be very sad quite soon.*

*INSIDE: You, sharing a cell with Tank Man. Only kidding - he **never** existed. And he certainly **doesn't** now (1498, ст. 31)*

Праїм елемент даної статті експлікується за допомогою ехо-висловлень, які описують трагічні події, які трапилися на площі Тяньаньмень 1989 року в Китаї, відомі як «Різанина на площі Тяньаньмень» (*...all across China ... the events ... in Tiananmen Square ..., a row of tanks..., ... back in 1989*). Діалектичну складову цього сатиричного тексту автор передає за допомогою техніки *заперечення*, яку сатирик реалізує за посередництвом частки *not*, доданої до кожного ключового дієслова, яке описує головні події, (*...events that didn't occur..., ...tanks didn't roll...,a man ...didn't stand in front ... of tanks, sacrifices they didn't make*), а також за допомогою неозначених займенників *nothing happened, no one died, nothing to be sad about* та прислівника *never (never remember, rather never, never existed)*, а також лексем, які імплікують заперечення (*the lack of events, failed to unfold*).

Заперечення, як техніка текстової організації в рамках метонімічного сатиричного методу також виконує важливу прагматичну функцію, адже висловлення, яке містить заперечення утворює контекстуально зумовлену імплікатуру, в нашому випадку заперечення відсутності згадок про ці трагічні події вказують на важливість пам'яті про них. Окрім того, в цьому випадку використання техніки заперечення в контексті політики Китаю є додатковим остенсивним стимулом, який вказує на критичне ставлення сатирика до політики замовчування злочинів влади, залякування інакодумців та пропаганди в цілому.

Отже, заперечення є засобом передачі важливості заперечуваного явища чи події. При цьому, важливість подій викликана за допомогою імплікатури, у подальшому дискурсі не відкидається на користь експліцитного значення, а навпаки, ця можлива присутність зберігається і впливає на наступний дискурс. Тобто, за допомогою заперечення присутності чогось, сатирик передає важливість того, що є відсутнім та показує критичне ставлення до поточного стану речей.

Висновки. Отож, сатиричні методи – це набір лінгвопрагматичних засобів формування *прайму* та *діалектичного* елементів сатири в межах дискурсивного підходу до визначення сатири. Слідом за П. Сімпсоном виділяємо дві категорії сатиричних методів – метафоричний сатиричний метод та метонімічний сатиричний метод, де метафора та метонімія виступають як обрамлення інтердискурсивних та інтрадискурсивних наборів стратегій організації та класифікації конкретних технік текстової організації в межах загальної схеми організації дискурсу. Метафоричний сатиричний метод реалізується за допомогою інтертекстуальності, в основі якої лежить принцип поєднання, накладання або змішування різних концептуальних доменів. Серед інтертекстуальних засобів реалізації метафоричного сатиричного методу виділяємо алюзію, пастиш, стилізацію, трансформовані цитати та прецедентні феномени, які підсилюють відголоски попередніх текстів, допомагаючи реципієнту сатири швидше ідентифікувати ехо-висловлення, які лежать в основі *прайм* елемента сатири. Діалектичний елемент сатири реалізується за допомогою метонімічного сатиричного методу, який охоплює лінгвопрагматичні операції виконані в межах одного концептуального домена. До метонімічного сатиричного методу відносимо техніки сатурації, атенуації та заперечення, де сатурація позначає прийом утворення сатири за допомогою «насичення», збільшення певної ознаки чи властивості в межах одного домена. Автор сатурує певні ознаки за допомогою повторів, стилістичної несумісності, використання високого стилю мови та термінології, а також за допомогою жаргонізмів, сленгу та вульгаризмів. До лінгвістичних засобів атенуації відносимо недокодування, евфемізми, літоти та перефраз. Техніка заперечення реалізується за допомогою заперечної частки *not*, неозначених займенників, прислівника та лексем, які імплікують заперечення. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у дослідженні кореляції між об'єктом сатири та типовими лінгвопрагматичними засобами реалізації сатиричних методів у британському медіадискурсі.

Список літератури

- Бистров, Я. В. Метафоризація функціонального світу в автобіографічному ессе Джуліана Барнса “Nothing to Be Afraid Of”. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»: зб. наук. праць.* 2013 №. 20. С.158-162.
- Зикун Н. І. Сатирична публіцистика Наддніпрянщини в інформаційному просторі України: становлення, розвиток, жанрово-тематичні форми: дис.... д-ра наук із соціальних комунікацій: 27.00. 04, Львів, 2016.
- Кульчицька О. О., Романів М. О. Іронія Огдена Неша. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна».* 2017. № 67. С. 170–173.
DOI: 10.25264/2519-2558-2017-67-170-173
- Огуй О. Д. Засоби зв'язності тексту та дискурсу в комунікативному просторі (на прикладі кількісної репрезентації когезії в романах Е. М. Ремарка) *Іноземна Філологія.* 2011. №123.
URL: <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/foreignphilology/article/view/402/404> (дата звернення 25.04.2021).
- Сабадаш (Плисака) Д. В. Метафоричне осмислення медичних терміноконцептів у художній комунікації (на матеріалі англійської мови). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна» : збірник наукових праць.* 2015. С. 266-269.

- Самохіна В. О. Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії та США: текстуальний і дискурсивний аспекти : дис. ...докт. філол. наук. : спец. 10.02.04 ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка Київ, 2010. 519 с.
- Харченко О. В. Феномен комічного у комунікативному просторі США : монографія. Київ : МП Леся, 2014. 460 с.
- Солецький О. М. Емблематичні форми дискурсу: від міфу до постмодерну : монографія. Івано-Франківськ : «Лілея-НВ», 2018. 400 с.
- Швайко Д. С. Засоби відтворення семантики заперечення у сучасному англomовному художньому дискурсі. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя : зб. наук. пр. Філологічні Науки*. Ніжин, 2014. С. 274-277.
- Шонь О. Б. Специфіка функціонування алюзій як засобу реалізації іронії в американській малій прозі. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2009. № 20. С. 743-746.
- Юрчишин В. М. Характеризація контекстуальної інформації та її роль під час інтерпретації сатири. Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства і міжкультурної комунікації: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції ELLIC 2020, Івано-Франківськ. 2020. С. 107-109.
- Юрчишин В. М. Роль контекстуальних ресурсів в інтерпретації сатиричних висловлень у Британському медійному дискурсі: лінгвопрагматичний підхід. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2020. № 46, том 2. С.206-210. DOI <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2020.46-2.49>.
- Юрчишин В. М. Засоби реалізації структурних елементів сатири за методологією П. Сімпсона (на матеріалі Британського медіадискурсу) *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Том 32 (71) №1. С. 233-239.
- Blynova I. A. The Parameters of Speech Genre Implementation in the Black Humour Discourse. *Journal of Language and Linguistic Studies*. 2021. №17 Special Issue 2, P. 1230-1242.
- Bystrov Y., Petryna O., Matton M. Double Negation in English and Ukrainian: a View from Cognitive Linguistics and a SLA Context. *Studies about Languages*, 2018. Issue 33. P. 17-32. DOI: 10.5755/j01.sal.0.33.20886
- Lemke, J. Ideology, intertextuality, and the notion of register. In Benson & Greaves (Eds.). 1985. P. 275–294.
- Simpson P. On the discourse of satire: Toward a stylistic model of satirical humor. Amsterdam, The Netherlands : John Benjamins Publishing Company, 2003. P. 256.
- Velykoroda Y. Conceptual Metaphorisation through Precedent-Related Phenomena in Media Discourse. *Studies about Languages*, 2019. Issue 34. P. 32-45. DOI <https://doi.org/10.5755/j01.sal.0.34.22088>.

References

- Bystrov, Ya.V. (2013). Metaforyzatsiia funktsionalnoho svitu v avtobiohrafichnomu esse Dzhuliana Barnsa "Nothing to Be Afraid Of". *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia «Linhvistyka»: zb. nauk. prats.* №. 20, 158-162.
- Zykun, N. I. (2016). Satyrychna publitsystyka Naddnyprianshchyny v informatsiinomu prostori Ukrainy: stanovlennia, rozvytok, zhanrovo-tematychni formy: dys.... d-ra nauk iz sotsialnykh komunikatsii: 27.00. 04, Lviv, 2016.
- Kulchytska, O. O., Romaniv, M. O. (2017). Ironiia Ogdena Neshha. *Nauko vizapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiiia». Seriiia «Filolohichna».* № 67. S. 170–173. DOI: 10.25264/2519-2558-2017-67-170-173
- Ohui, O. D. (2011). Zasoby zv'iaznosti tekstu ta dyskursu v komunikatyvnomu prostori (na prykladi kilkisnoi reprezentatsii kohezii v romanakh E. M. Remarka). *Inozemna Filolohiia.* №123. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/foreignphilology/article/view/402/404>.

- Sabadash, (Plysak) D. V. (2015). Metaforychne osmyslennia medychnykh terminokontseptiv u khudozhnii komunikatsii (na materialy anhliiskoi movy). *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriia «Filolohichna» : zbirnyk naukovykh prats.* S. 266-269.
- Samokhina, V. O. (2010). Zhart u suchasnomu komunikatyvnomu prostori Velykoi Brytanii ta SShA: tekstualnyi i dyskursyvnyi aspekty : dys. ...dokt. filol. nauk. : spets. 10.02.04 ; Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka, Kyiv.
- Kharchenko, O. V. (2014). Fenomen komichnoho u komunikatyvnomu prostori SShA : monohrafiia. Kyiv : MP Lesia.
- Soletskiy, O. M. (2018). Emblematychni formy dyskursu: vid mifu do postmodernu : monohrafiia. Ivano-Frankivsk : «Lileia-NV».
- Shvaiko, D. S. (2014). Zasoby vidtvorennia semantyky zaperechennia u suchasnomu anhlomovnomu khudozhnomu dyskursi. *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholia: zb. nauk. pr. Filolohichni Nauky.* Nizhyn, 274-277.
- Shon, O. B. (2009). Spetsyfika funktsionuvannia aliuzii yak zasobu realizatsii ironii v amerykanskii malii prozi. *Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka. Filolohichni nauky.* № 20, 743-746.
- Yurchyshyn, V. M. (2020). Kharakteryzatsiia kontekstualnoi informatsii ta yii rol pid chas interpretatsii satyry. *Suchasni doslidzhennia z linhvistyky, literaturoznavstva i mizhkulturnoi komunikatsii: Materialy Vseukrainskoi nauково-praktychnoi konferentsii ELLIC, Ivano-Frankivsk,* 107-109.
- Yurchyshyn, V. M. (2020). Rol kontekstualnykh resursiv v interpretatsii satyrychnykh vysloven u Brytanskomu mediinomu dyskursi: linhvoprahamatychnyi pidkhid. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia.* № 46, tom 2, 206-210
DOI <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2020.46-2.49>.
- Yurchyshyn, V. M. (2021). Zasoby realizatsii strukturnykh elementiv satyry za metodolohiieiu P. Simpsona (na materialy Brytanskoho mediadyskursu). *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Filolohiia. Zhurnalistyka.* Tom 32 (71) №1, 233-239.
- Blynova, I. A. (2021). The Parameters of Speech Genre Implementation in the Black Humour Discourse. *Journal of Language and Linguistic Studies.* №17 Special Issue 2, 1230-1242.
- Bystrov, Y., Petryna, O., Matton, M. (2018). Double Negation in English and Ukrainian: a View from Cognitive Linguistics and a SLA Context. *Studies about Languages,* Issue 33, 17-32. DOI: 10.5755/j01.sal.0.33.20886
- Lemke, J. (1985). Ideology, intertextuality, and the notion of register. In Benson & Greaves (Eds.), 275–294.
- Simpson, P. (2003). On the discourse of satire: Toward a stylistic model of satirical humor. Amsterdam, The Netherlands : John Benjamins Publishing Company.
- Velykoroda, Y. (2019). Conceptual Metaphorisation through Precedent-Related Phenomena in Media Discourse. *Studies about Lan-guages,* 34, 32–45. DOI <https://doi.org/10.5755/j01.sal.0.34.22088>.

Стаття надійшла до редакції 28.04.2021 р.